

פקודיך דרשתי

להערות והארות, ולהצטרפות
לרשימת התפוצה בדוא"ל:
pikodic@gmail.com

[illegible]

◆מי הוא האיש עתי? ◆איזה אדם מוכן להכניס עצמו לסכנת חיים ודאית? ◆האיש עתי היה מוסר
נפש למען כלל ישראל! ◆האיש עתי היה כהן או ישראל? ◆מי הוא ערסלא? ◆מי הוא הארי שעלה
מציפורי? ◆מעולם לא ארע שהאיש עתי נחלה! ◆מדוע היה האיש עתי צריך לסחוב את השעיר על
כתפו? ◆איך היה אפשר לזהות את האיש עתי? ◆למה היה צריך להשגיח על מעשיו של האיש עתי?
◆האם היה מותר לספר מי נבחר להיות איש עתי?

[illegible]

"ושלח ביד איש עתי המדברה" (טז, כא)

👉 ולכאורה, מי הוא זה שירצה להכניס עצמו
בסכנת חיים, ולקצר את ימיו - אשר יסכים
לקחת את השעיר המשתלח לארץ גזירה?

👉 בספר 'עבודת ישראל' להגאון רבי ישראל קמחי מאיזמיר כתב, שהיה כאן מעשה מיוחד של מסירות נפש!

וזה"ל (מהדור' ישנה עמ' קצח, ב): "בודאי קיבל עליו לעשות שליחותו של מקום, כי בריא ושמא ברי עדיף, וניחא ליה למות כדי שיחיו ישראל החיים, וזה מה שאמרו במשנה (יומא פ"ו מ"ג) מסרו למי שהיה מוליכו, **הכל כשרים להוליכו**, אלא שעשו הכהנים קבע ולא היו מניחים (הכהנים) את ישראל להוליכו, אמר רבי יוסי מעשה והוליכו [אדם בשם:] 'ערסלא' וישראל היה. כלומר שהיו מקבלין עליהם למות לקיים מצותו יתברך - אע"פ שבודאי היו מתים", ולא היו מניחים את ישראל להוליכו, אמר רבי יוסי מעשה והוליכו ערסלא וישראל היה, כלומר מעשה שלא נמצא

👉 מיהו הוא אותו 'איש עתי'? כתב רש"י: "המוכן לכך מיום אתמול". והוא עפ"י דברי התורה כהנים: "עתי - שיהיה מזומן.

וברד"ק בספר השרשים (בשורש 'עות') כתב שהמילה 'עתי' הוא מלשון שהוא מורגל ללכת שם **עתיים** רבים (ראה שפתי חכמים).

ורבנו האבן עזרא כתב: "עתי - מזומן לעתו, או מנהגו ללכת בכל כעת בכפורים.

רבנו הרשב"ם פירש: "איש הבקי בדרכים
ובמדברות ורגילין בכל עת ששולחין אותו.

✍️ אמנם הסבר שונה למהותו של אותו איש עתי כתב רבנו החזקוני: "נמצא במדרש, עתי שהגיע זמנו למות תוך אותה שנה, שהרי הנושא את השעיר אינו עובר שנתו, לכך היו בוררין איש שהגיע זמנו למות תוך אותה שנה, וחכמת המזלות היתה קלה בעיניהם".

ආරක්ෂාකාරී සහතිකයක් ලෙස පමණි

משתנה על האדם לטובה (וכגון ע"י תפילה ומעשים טובים), ואילו אדם ההולך להיות 'איש עת' - נראה שהיה גוזר בוודאות את דינו למות באותה שנה.

אָ אמנם מדוברי רבינו החזקוני נלמד, שלא השליחות של שׁעיר המשתלח היתה הגורם לקצר את ימיו, אלא בחרו אדם שבכל מקרה היה עתיד למות. אך עדיין היתה כאן מסירות נפש מצד האיש עתי, שהרי יתכן שפעמים הגזירה

בתוך הכהנים מי שיהיה ראוי למות באותה שנה,
ואז הניחו לערסלא להוליכו".

👉 **מי הוא 'ערסלא' זה? בירושלמי (יומא פ"ו ה"ג) איתא**
שהוא אדם מהעיר ציפורי. ורבינו המאירי כתב (יומא
סו, א) "ולא היו הכהנים מניחים את ישראל להוליכו,
אמר ר' יוסי מעשה והוליכו ארי שעלה מציפורי
וישראל היה".

ומדוע נקרא בשם 'ארי'? ביאר בספר 'עלי תמר' (ירושלמי שם) "ונראה שארי זה הוא ערסלא, אבל היה לו כינוי ארי מפני שהיה גיבור. ולפיכך בחרו בערסלא הגיבור כארי, שהרי מעצם הדין אף ישראל כשר".

👉 עוד כתב בספר עלי תמר: "נראה שערסלא זה אדם מפורסם בדורו היה, ומפני כן הניחו לו הכהנים להוליכו כיוצא מן הכלל, אבל לישראל אחרים לא היו מניחים להוליכו".

👉 **דבר מופלא כתב רבינו אליקים** בחידושיו למסכת יומא (סו, ב), שמעולם לא ארע שאותו אדם המזומן להיות איש עתי נהיה חולה, אלא תמיד הגיע לשליחותו כשהוא בריא וחזק!

מפני מה היה צריך האיש עתי להיות כל כך חזק ובריא? ודע שאותו שעיר היה כבד מאד! ומחמת מה היה כל כך כבד? כתב הש"ך (לרבי מרדכי הכהן מגורי האר"י ז"ל) שאת כל הקטרוגים היוצאים מהעבירות, היה הכהן הגדול כופת ונותן אל ראש השעיר המשתלח. וכתוצאה מאותם קטרוגים רבים, היה השעיר כבד מאד, עד כדי כך שלא הצליח ללכת מעצמו, והיה האיש עתי צריך לסחוב אל כתפו את השעיר. ומשום כך היו מכינים בדרך סוכות עם מאכל ומשתה, והיו מציעים כל פעם לאיש העתי לאכול,

^ב ספר שיח יצחק נתחבר ע"י אחד מחכמי ליורנו הנודעים. והחיד"א בספרו 'שם הגדולים' במערכת סופרים אות ש